

הודעה לעיתונות

פקס' 02-6521340 http://www.cbs.gov.il info@cbs.gov.il

ירושלים, כ"ג בתשרי תשס"ז
15 באוקטובר 2006
217/2006

נתונים לרגל יום המזון הבין לאומי

International food day 2006 – Data from the Food Balance Sheet

בשנת 2005:

- מתוך מאזן אספקת המזון – הערך הקלורי של המזון בחנויות ובשווקים היה 3,609 קילוקלוריות לנפש ליום בשנת 2005.
- אספקת מזונות נבחרים לנפש בשנה: 260 ק"ג ירקות (כולל מקשה), 158 ק"ג פירות, 128 ק"ג לחם ודגנים, 72 ק"ג בשר ודגים (ללא עצמות), 48 ק"ג תפוחי אדמה ועמילנים, 21 ק"ג סוכר וממתקים, 185 ליטרים חלב, ו-241 ביצים.
- קרוב ל-100% מאספקת הדגנים בישראל מקורם ביבוא, כמו כן, 82% מאספקת הדגים ו-72% מאספקת בשר בקר – מקורם ביבוא.

לרגל יום המזון הבין לאומי שחל היום, מפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה נתונים ממאזן אספקת המזון לשנת 2005.

סיכום מאזן אספקת המזון מראה כי הערך הקלורי של המזון העומד לרשות האוכלוסייה בישראל הגיע בשנת 2005 ל-3,609 קילו קלוריות לנפש ליום (3,695 ב-2004).

הנתונים מתייחסים לכמות העומדת לרשות הציבור, כלומר הכמות שמוצעת בחנויות ובשווקים, ולא הכמות שנרכשת בפועל על ידי הציבור ולא הכמות שהאוכלוסייה אוכלת בפועל.

בשנת 2005, חלקן של הקלוריות משומן שעמד לרשות הציבור היה 20% מסך הקלוריות (709 קק"ל), עלייה של 5% יחסית לשנת 1990. חלקן של הקלוריות משומן בארה"ב, ספרד ויוון בשנת 2003 היה דומה לזה של ישראל ועמד על 20%. בלבנון הוא נמוך יותר (13%) ובמצרים הוא עמד על פחות מ-5%.

חישוב מאזן אספקת המזון מספק מידע לקובעי המדיניות על כמות האספקה העצמית של המזון במדינה ועל מידת התלות של מדינת ישראל ביבוא, לפי הרכב המזון. המידע גם מסייע בתכנון מדיניות הסבסוד של מוצרי מזון בסיסיים, החלטות לגבי גובה תשלום מכס על יבוא, מכסות היבוא שנקבעות על ידי משרד החקלאות, תוספים של ויטמינים ומינרלים למוצרים בסיסיים ועוד. חישוב אספקת המזון כולל את התכולה הטבעית של

כתבה: מוריאל שפיר

לקבלת הסברים ניתן לפנות אל יחידת המידע בטל' 02-6592666, 050-6235124

הוויטמינים והמינרלים במצרכים ואינו כולל תוספי מזון המשווקים בנפרד או מוספים למזון כגון סידן לחלב. כמו כן, לא נכללים מזונות עתירי קלוריות מיובאים, לדוגמה משקאות עתירי קלוריות לספורטאים.

המזונות העיקריים בשנת 2005

מצרך	ק"ג לנפש בשנה
לחם ודגנים	128
תפוחי אדמה ועמילנים	48
סוכר וממתקים	21
קטניות בוטנים ואגוזים	18
ירקות (כולל מקשה)	260
פירות (כולל מיצי פירות)	158
מים ומשקאות כוהליים מיבוא ואחרים	88 (ליטרים)
שמנים ושומנים	29
בשר ודגים (ללא עצמות)	72
ביצים	241 (יחידות)
חלב ומוצריו (במונחי חלב)	185 (ליטרים)

ערכים תזונתיים לנפש ליום בהשוואה לרמת הצריכה המומלצת – 2005

רמת הצריכה המומלצת (Recommended Dietary Allowances) RDA נקבעת על ידי ארגון המזון והתזונה של המכון לרפואה-ושינגטון ארה"ב.

RDA נקבעה ברמה המספקת את הצריכה התזונתית של רוב האוכלוסייה הבוגרת (97%-98%), למעט אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, כמו: תינוקות, נשים הרות או מיניקות ומבוגרים מעל גיל 70.

אבות מזון, מינרלים וויטמינים לנפש ליום - השוואה בין אספקה לכמות מומלצת לצריכה, 2005

כמות מומלצת לצריכה לנפש ליום (RDA)	אספקה לנפש ליום בשנת 2005		
50	112	חלבון	אבות מזון (גרם)
130	490	פחמימות	
טרם נקבע	150	שומן	
1,200	* 904	סידן	מינרלים (מיליגרם)
11	27	ברזל	
2,667	7105	ויטמין A (IU)	ויטמינים (מיליגרם)
1.2	2.1	תיאמין	
1.2	1.7	ריבופלבין	
15.0	34.4	ניאצין	
82.5	197	חומצה אסקורבית	

* הסידן שהוסף במוצרי חלב עם תוספות סידן לא נלקח בחשבון, בשל מחסור בנתונים.

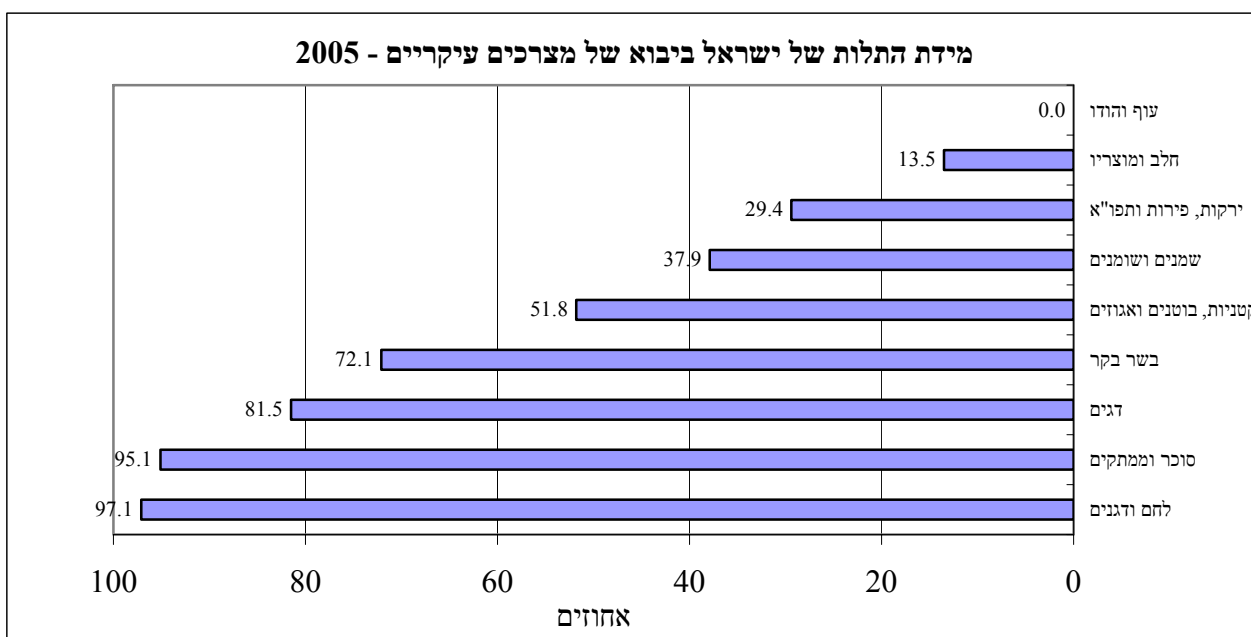
מדד התלות ביבוא

מדד התלות ביבוא (Import Dependency Ratio – IDR) מספק מידע על מידת התלות של מדינת ישראל ביבוא מזון.

הוא מחושב לפי הגדרה בין-לאומית של ארגון המזון הבין-לאומי (FAO) ואינו לוקח בחשבון את השינוי במלאי כיוון שהמלאי אינו מסומן לפי מקורו – יצור מקומי או יבוא - ומניחים שמקור המזון דומה לאורך שנים.

יבוא

$$\text{מדד התלות ביבוא} = \frac{\text{יבוא} - (\text{יצוא} + \text{יצור})}{\text{יבוא}} * 100$$

97.1% מאספקת הדגנים של ישראל תלויה ביבוא. כלומר, תפוקת הדגנים של ישראל מכסה רק 2.9% מהאספקה. גם התלות של ישראל ביבוא של סוכר וממתקים, דגים, בשר בקר, קטניות, בוטנים ואגוזים גבוהה. שליש מאספקת שמנים ושומנים וירקות, פירות ותפוחי אדמה מקורם ביבוא. לעומת זאת, ישראל מייצרת 100% מבשר העוף וההודו שעומד לרשות הציבור, ו-86.5% מאספקת החלב ומוצרי החלב.

השוואות בין-לאומיות בשנת 2003

הערך הקלורי של אספקת המזון לנפש ביום בישראל קרובה לזו של יוון וספרד וגבוהה יותר ממדינות השכנות במזרח התיכון.

מדינות נבחרות	אספקת קלוריות (קק"ל לנפש ליום)		שומן (גרם לנפש ליום)	חלבון (גרם לנפש ליום)
	קק"ל לנפש ליום	מזה: אחוז מן הצומח		
ארצות הברית	3,754	72.2	155.3	114.7
יוון	3,666	77.4	144.9	117.5
ישראל	3,468	79.6	145.6	108.3
ספרד	3,421	71.8	156.7	113.7
מצרים	3,356	91.8	59.5	94.0
לבנון	3,164	82.9	110.3	89.3

מידת התלות ביבוא של מדינות נבחרות לפי קבוצות מזון עיקריות (אחוזים) בשנת 2003

מדינות נבחרות	דגנים ומוצריהם	ירקות ופירות	בשר* ודגים	חלב ומוצריו
ישראל	97.5	27.6	17.9	9.2
לבנון	90.4	19.5	32.8	57.2
מצרים	45.6	0.6	23.9	5.8
ספרד	34.7	22.4	36.6	32.9
יוון	32.8	8.5	64.2	45.3
ארה"ב	2.3	25.6	12.8	6.1

*בשר כולל בשר בקר, צאן, חזירים, עוף, הודו וחלקי פנים

מידת התלות של המדינות השונות ביבוא משתנה בין קבוצות המזון.

97.5% מאספקת הדגנים של ישראל בשנת 2003 היו מיבוא, לעומת 2.3% בארה"ב.

ישראל דומה לארה"ב במידת התלות ביבוא ירקות ופירות.

ספרד גבוהה מישראל פי-2 במידת תלותה ביבוא בשר ודגים ופי-3 מארה"ב.

שיטות החישוב של מאזן אספקת המזון

איסוף מידע על מזון לפי:

כמויות ייצור מקומי, שינוי מלאי, יצוא, יבוא, תזונת בעלי חיים, זרעים, שימושים תעשייתיים ופחת. הכמויות

מתקבלות בדרך כלל בטון לשנה.

חישוב כמויות המצרכים השונים לנפש לשנה, ליום:

$$AS = (Im + P) - (CS + Ex)$$

$$FN = AS - (IU + Fd + Sd + W)$$

$$SC = (FN / AP)$$

$$DSC = (SC / 365)$$

P	–	ייצור מקומי
Im	–	יבוא
Ex	–	יצוא
CS	–	שינוי מלאי
AS	–	אספקה מצויה
IU	–	שימושים תעשייתיים
W	–	פחת
Fd	–	תזונת בע"ח
Sd	–	זרעים

FN	–	מזון
AP	–	אומדן האוכלוסייה הממוצעת
SC	–	אספקה לנפש
DSC	–	אספקה לנפש ליום

חישוב מאזן אספקת המזון נעשה עבור מצרכי מזון ראשוניים הכוללים את המוצרים הנגזרים מהם. לדוגמה: בסעיף חיטה כלולה החיטה ששימשה לייצור הלחם, הביסקוויטים, האטריות וכו'.

חישוב הערך האנרגטי והתזונתי של המצרכים

החישוב נעשה בעזרת מקדמים מותאמים למוצרי המזון הישראליים. המקדמים מבוססים על טבלאות הרכב המזון ממשרד הבריאות ועודכנו לאחרונה בשנת 2001.

מקורות ומגבלות הנתונים

מקורות הנתונים

הייצור המקומי מבוסס על נתוני כמויות הייצור החקלאי (המתבסס על נתוני מועצות ייצור, משווקים גדולים, משרד החקלאות, משרד התעשייה והמסחר ותעשיות מזון). נתונים על יבוא ויצוא מצרכים מתקבלים מרשומי המכס, ממועצות ייצור, ממשווקים ומיצואנים גדולים. נתונים על מעבר תוצרת חקלאית בין ישראל לבין הרשות הפלשתינאית מתקבלים מהיחידה לפיצו"ח (יחידה לפיקוח על תנועת מוצרים מן החי ומן הצומח במשרד החקלאות).

מגבלות הנתונים

1. הנתונים מייצגים את הכמות העומדת לרשות הציבור ולא הנצרכת בפועל. על פי הגדרות בין-לאומיות של ארגון המזון הבין-לאומי (FAO).
2. מהימנותם של הנתונים על כמויות המצרכים המיובאים או מיוצאים הרשומים ברשומי המכס נמוכה. המכסים מחושבים כאחוז מערך הסחורה ולא על פי כמות הסחורה, ולכן במכס אין הקפדה על כמות הסחורה או על יחידות המידה הרשומות ברשומי המכס. על מנת להתגבר על בעיה זו מוצלבים נתוני המכס עם נתונים ממקורות אחרים, כגון נתונים ממשרד החקלאות.
3. הנתונים על כמויות של התוצרת החקלאית המועברת בין ישראל לרשות הפלשתינאית, המתקבלים מיחידת הפיצו"ח (יחידה לפיקוח על תנועת מוצרים מן החי ומן הצומח, במשרד החקלאות) אינם משקפים את כל המעברים למעשה, מאחר שחלק מהתוצרת עובר במעברים ללא פקוח. על מנת להתגבר על בעיה זו מוצלבים נתונים אלה עם נתונים מהמתאם החקלאי של המינהל האזרחי ביהודה, שומרון ובחבל עזה.
4. חישוב המלאי: חלק מן המלאי הוא מדווח (הפרש בין מלאי סוף שנה לבין מלאי תחילת שנה), וחלק הוא תוצאה של יתרות מהחישובים.
5. תהליך העבודה וקבלת הנתונים עובר שינויים ועדכונים מדי שנה, על מנת להגיע לנתונים מהימנים יותר ולשקף בצורה טובה יותר את המציאות.

הוצאות משקי בית על מזון : מתוך סקר הוצאות משק הבית

בשנת 2005 :

- ההוצאה של משקי בית על "מזון" (כולל ירקות ופירות) הגיעה ל- 1,766 ₪ לחודש – 16.3%, מתוך 10,816 ₪ הוצאה לתצרוכת.
- כאמור, ההוצאה על מוצרי מזון שונים מסך ההוצאה על מזון מגיע ל – 16.3%, ההוצאה על ירקות ופירות – 3.1%, על בשר ועופות – 2.6% ועל לחם, דגנים ומוצרי בצק – 2.3%. בשנות התשעים ההוצאה על מזון הגיע לכ- 20% מסך ההוצאה על תצרוכת, ובשנות השבעים לכ- 30%.